

בבית משפט השלום בירושלים

בעניין: קאסם, ת.ז. 77
שכונת האוניברסיטה, חברון

ע"י ב"כ עוה"ד מואייד מיעארי
מרחי אל-זהראאי 2
ת.ד. 1634, ירושלים 91016
טל: 02-6262638 פקס: 02-6289109

התובע

- נ ג ד -

מדינת ישראל

באמצעות פרקליטות מחוז ת"א (אזרחי)
רח' הנרייטה סולד 1, תל אביב 64921
טל: 03-6970282 פקס: 03-6918541

הנתבעת

מהות התביעה: כספית, נזיקית

סכום התביעה: 153,985.46 ש"ח.

כתב תביעה

מהות התביעה

1. עניינה של תביעה זו בנוק לרכוש שנגרם לתובע, על לא עוול בכפו, כתוצאה מהריסת ו/או פיצוץ בית שכנו, וכן בזכותו לפיצוי בגין נזקו. כפי שעולה מתכתובות המדינה, הנתבעת, ומתשובותיה בעתירות לבג"צ שדנו בנושא, גם לגישתה אין לפגוע בבתים סמוכים, ומי שביתו נפגע אגב הריסת בית המיועד להריסה, זכאי לפנות לערוצי תביעה לקבלת פיצוי על הנזק שנגרם לו.

בא כח המשיב הצהיר בפנינו, כי ההריסה תבוצע בשלבים, תוך הקפדה, כי לא ייגרם נזק לשאר חלקי הבית. אם ייגרם נזק - הוא יתוקן (בג"צ 2006/97 מיסון גינימת נגד אלוף פיקוד מרכז, פד"י נ(2), 652).

כן נאמר בעתירה אחרת כי: כמובן שיעשה כל מאמץ למנוע נזקים מיותרים, ואם כאלה בכל זאת יקרו, אזי ישולמו פיצויים לנפגעים על ידי כך (בג"צ עאדל סאלם ערבו סביח נ' מפקד כוחות צה"ל באיו"ש, פ"ד נ(1), 353).

הצדדים

2. התובע הינו די"ר לשפה הערבית ומרצה באוניברסיטת חברון מזה מספר שנים. הוא נשוי ואב לשני ילדים, בני 3.5 ו-5 שנים. אשתו סטודנטית לספרות אנגלית באוניברסיטת אלקודס הפתוחה בחברון.
3. משנת 1996 ועד לזמנים הרלוונטיים לכתב התביעה, התגורר מרשי יחד עם אשתו וילדיו הקטינים בשכירות בבניין אלקואסמי בשכונת אלג'אמעה (האוניברסיטה) בחברון. הוא התגורר בקומה ג', דירה מס' 6.
4. הנתבעת, מדינת ישראל (להלן: **הנתבעת**), הינה והיתה בזמנים הרלוונטיים לכתב התביעה, האחראית ו/או הממונה על פעולותיהם ו/או מחדליהם של כוחות הביטחון הפועלים מטעמה, לרבות חיילים ו/או שוטרים ו/או שוטרי משמר גבול ו/או כוחות ביטחון אחרים (להלן ייקראו: **חיילים או חיילי צה"ל**).
5. כמו כן, הנתבעת היתה בכל הזמנים הרלוונטיים לתביעה בעלת השליטה בשטח, לרבות השטח בו היה ממוקם ביתו של התובע ואחראית על הסדר והביטחון באזור, לרבות על רכושם של התושבים המתגוררים באזור.

הארוע

6. ביום 26.5.03 לפנות בוקר, הגיע כוח גדול של חיילים לבניין אלקואסמי. החיילים דפקו בעוצמה בדלתות כל הדירות וביקשו מהדיירים לפנות את הדירות ולעמוד במרחק מה מהבניין. מרשי ואשתו העירו את שני ילדיהם משנתם ויצאו אל מחוץ לבניין, כפי שהורו להם החיילים לעשות.
7. לאחר כשעתיים, כשכל המשפחות ממתינוות מחוץ לבניין, הודיע מפקד הכוח הצה"לי כי הצבא עומד להרוס את הדירה של משפחת אלתקרורי, הממוקמת מעל לדירתו של התובע. ההחלטה בדבר ההריסה באה בעקבות פיגוע התאבדות בישראל, שככל הנראה ביצע בנה של משפחת אלתקרורי.
8. מרשי פנה לחיילים בבקשה לפנות ולו חלק מחפציו וחפצי בני משפחתו מדירתו, אך נענה בשלילה.
9. בתום הפיצוץ ועם עזיבת הכח הצבאי, נכנס מרשי לדירתו וחשכו עיניו למראה הדירה: כתוצאה מהפצצת הדירה העליונה, ספגה דירתו של מרשי נזק והרס רב מימדים. המרפסת נפלה, כל זגוגיות החלונות והאלומיניום עפו לכל עבר, חלק מהקירות נהרס, היה פיצוץ בצנרת המים, במערכת הביוב ודוד חימום חשמלי. חלק מתקרת הסלון נפל, חלק מקירות חדר השינה של הילדים נפל על הריהוט והרס אותו. רוב הריהוט שהיה בבית היה הרוס, שבור ומלוכלך. כל מוצרי החשמל התקלקלו, כלי המיטה, השמיכות והבגדים נקרעו והתלכלכו כתוצאה מההרס והעשן, כלי המטבח ומוצרי החשמל במטבח ניזוקו, השטיחים, הווילונות והנברשות ניזוקו נזק בלתי הפיך.
10. כתוצאה מהארוע המתואר לעיל, הפך ביתו של התובע לבלתי ראוי למגורים וכך גם הריהוט שהיה בתוכו, שהפך להיות בלתי ניתן לשימוש. לתובע נראה היה כי אסון פקד את ביתו. לאחר ימים ספורים נאלץ התובע לשכור דירה אחרת ולרכוש ריהוט חדש.

11. ילדיו של התובע נתקפו חרדה והלם נוכח מראה הפיצוץ והרעש הנורא, וכן נוכח מראה ביתם ההרוס בחלקו. הארוע היה עבורם טראומתי וקשה. בימים הראשונים הם היו מפוחדים, התקשו לישון בלילות וסבלו מסיוטים וחרדות. התובע הפנה אותם לקבלת טיפול פסיכולוגי בגין תופעות אלו.

12. הארוע להלן ייקרא: **ארוע ההריסה או ההריסה**.

אחריות הנתבעת:

כללי:

13. התובע פונה בתביעה זו לבקשת פיצוי על הנזק לרכושו (ריהוט ותכולת הבית) כפי שיפורט בהמשך, ללא נקיטת עמדה לגבי הריסת בית משפחת אלתקרורי, אולם למען הזהירות יטען כי:

א. כללי המשפט הבינלאומי המינהגי, אוסרים הרס ו/או השמדה של רכוש פרטי אלא אם כן פעולות צבאיות מחייבות זאת באופן החלטי; כן אוסרים ענישה קולקטיבית, אמצעים של הפחדה והטלת אימה ומעשי תגמול כלפי מוגנים ורכושים;

ב. תקנה 119 לתקנות ההגנה (שעת-חירום), 1945, (להלן: **תקנה 119**), עליה נסמכת הנתבעת בהריסת בתים בהם התגוררו מי שביצעו פיגועי התאבדות, מתנה את ההריסה בהוצאת צו; החיילים לא הציגו בפני התובע או מי מהדיירים צו המתיר להם לבצע את ההריסה. תקנה 119 איננה מקנה לנתבעת או למי מרשויותיה סמכות להשמיד מיטלטלין ו/או רכוש אחר מעבר לבית המיועד להריסה. מכאן, שגם אם הרס בית משפחת אלתקרורי היה כדין, הרי שהרס המיטלטלין והנזק שנגרם לבתים אחרים, לרבות רכוש התובע, היה שלא כדין;

ג. לתובע, שנפגע וצפוי היה בעת הארוע להיפגע מההריסה, לא ניתנה זכות שימוע עובר להריסה, וזאת בניגוד לדין.

אחריות שילוחית:

14. התובע יטען כי הנתבעת אחראית באחריות שילוחית בגין רשלנותם ו/או חוסר זהירותם ו/או פזיזותם ו/או קלות דעתם ו/או הפרת חובות חקוקות מצידם של חיילי צה"ל אשר ביצעו את ההריסה כמפורט להלן, וזאת בהיותם שלוחיה ו/או פועלים מטעמה.

הסגת גבול וגזל:

15. מעשי הנתבעת, באמצעות חייליה, מהווים הסגת גבול במקרקעין כמשמעותה בסעיף 29 לפקודת הנזיקין (נוסח חדש), תשכ"ח-1968 (להלן: **פקודת הנזיקין**), בחלופה של "היזק למקרקעין שלא כדין". הם מהווים גם עוולה של הסגת גבול במיטלטלין כמשמעות המושג בסעיף 31 לפקודת הנזיקין, בחלופה של הפרעה אלימה בטובין בהיותם בהחזקתו של אדם אחר. הם מקימים גם עוולה של גזל כמשמעות הביטוי בסעיף 52 לפקודת הנזיקין, בחלופה של השמדת מיטלטלין שהזכות להחזיקם היא של התובע.

16. על פי סעיפים 30 ו-32 לפקודה, חובת הראיה מוטלת על הנתבעת להוכיח כי פעולת החיילים בהריסה נעשו כדין, מכוח צו תקף, טעמים ראויים ותוך שמירה על זכויותיו המהותיות והדיוניות של התובע.

רשלנות

17. מעשי הנתבעת באמצעות חייליה מהווים עוולה של רשלנות כלפי התובע, כמובנו של מושג זה בסעיף 35 לפקודת הנזיקין. בין היתר יטען התובע שהנתבעת, באמצעות חייליה, עוולה כנגדו בעוולת הרשלנות במעשים ובמחדלים שלהלן:

- א. התובע יטען כי עוולת הסגת הגבול במקרקעין ובמיטלטלין מהווה עוולת רשלנות בפני עצמה;
- ב. לא איפשרה לתובע להוציא חפצים ו/או מיטלטלין (להלן: **החפצים**) מביתו, ובכלל זה אסרה על הוצאת החפצים ומנעה את הוצאתם; לא העניקה זמן לתובע להוציא את החפצים ולא איפשרה לו להסתייע באחרים לשם כך; ולא הוציאה את החפצים בעצמה או סייעה להוצאתם;
- ג. הרסה את הבית באמצעות כמות גדולה של חומר נפץ, למרות שהנזק למבנים סמוכים היה צפוי וידוע;
- ד. הרסה את הבית למרות הנזק הצפוי לבית התובע הסמוכה אליו ולמרות קיום קירות משותפים ביניהם, ולא נקטה אמצעים למניעת הפגיעה בבית התובע;
- ה. הפרה ופגעה במידה העולה על הנדרש בזכויותיו הקנייניות החוקתיות של התובע;
- ו. לא נקטה באמצעי זהירות סבירים למנוע נזקים לבית התובע ולבתים נוספים ולא עשתה את כל ביכולתה כדי למנוע ו/או למזער את הנזק;
- ז. הפרה את חובותיה שבדין להגן על זכויותיו הקנייניות והאחרות של התובע – לרבות החובות המפורטות להלן במסגרת הפרק על הפרת חובה חקוקה;
- ח. לא נהגה כפי שרשות סבירה הייתה נוהגת בנסיבות העניין.

ט. החיילים לא פעלו בהתאם להנחיות בדבר פינוי חפצים מבית המיועד להריסה ו/או מבתים סמוכים;

י. החיילים לא פעלו בהתאם להנחיות בדבר הימנעות מפגיעה סביבתית כתוצאה מהרס בית.

הפרת חובה תקוקה

18. התובע יטען, כי במעשיהם ובמחדליהם הפרה הנתבעת, באמצעות חייליה, את החובות החקוקות המפורטות להלן, אשר נועדו להגן על סוג האנשים עמם נמנה התובע, וכי נזקי התובע נגרמו עקב הפרת אותן חובות:

א. סעיף 3 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, התשנ"ב-1992, הקובע כי אין פוגעים בקניינו של אדם וסעיף 11 המחייב את רשויות השלטון לכבד את הזכויות הקבועות בחוק;

ב. סעיף 280 (1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: **חוק העונשין**), המחייב כל עובד ציבור, לרבות חיילים, שלא לעשות מעשה שרירותי הפוגע לרעה בזכות הפרט, תוך שימוש לרעה בכוח הסמכות;

ג. סעיפים 452 ו-454 לחוק העונשין, האוסרים על היזק לרכוש שלא כדין או על ידי שימוש בחומר נפיץ;

ד. סעיף 286 לחוק העונשין, האוסר על הפרת הוראת חיקוק במזיד;

ה. סעיפים 68 ו-70 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955 (להלן: **חוק השיפוט הצבאי**) האוסרים על חריגה במזיד מסמכויות וגרימת נזק אגב החריגה או על ידה;

ו. סעיף 124 לחוק השיפוט הצבאי הדין בהתרשלות;

ז. תקנה 46 לתקנות הנספחות לאמנה בדבר הדינים והמנהגים של מלחמה ביבשה (האג, 1907) (להלן: **תקנות האג**) המחייבת, בין היתר, לכבד רכוש פרטי בשטח כבוש; ולחילופין: תקנה (g) 23 האוסרת השמדה של רכוש האויב בעת פעולות איבה, אלא אם השמדה כזו נדרשת במפגיע לצרכי המלחמה;

ח. תקנה 50 לתקנות האג האוסרת הטלת עונש קיבוצי;

ט. סעיף 27 לאמנת ז'נבה הקובע, בין היתר, כי "מוגנים זכאים בכל הנסיבות ליחס של דרך ארץ לגופם, לכבודם, לזכויותיהם המשפחתיות, לאמונתם ולפולחנם, לנימוסיהם ולמנהגיהם. היחס אליהם יהיה תמיד אנושי, והם יוגנו במיוחד מכל מעשי אלימות או איומי אלימות, ומפני עלבונות וסקרנות הרביים";

י. סעיף 53 לאמנת זינבה האוסר, בין היתר, החרבה והשמדה של נכסי מקרקעין ומיטלטלין השייכים ליחיד, אלא אם כן היו פעולות צבאיות מחייבות לחלוטין את ההחרבה וההשמדה האלה;

יא. סעיף 33 לאמנת זינבה האוסר עונשים קיבוציים, וכן כל אמצעי הפחדה או הטלת אימה, ושאוטר מעשי תגמול כלפי מוגנים וכלפי רכושם;

יב. סעיפים 146 ו-147 לאמנת זינבה המחייבים כל מדינה לחפש ולהעמיד לדין את מי שהפרו את הוראות האמנה או הורו להפר את הוראות האמנה הפרה חמורה, לרבות הריסתו של רכוש בקנה מידה רחב, שאין הכרח צבאי מצדיק אותו, ושבוצע שלא כדין ומתוך הפקרות.

אחריות הנתבעת - ישירה:

19. עוד יטען התובע כי הנתבעת אחראית באחריות ישירה לנזקים שנגרמו לו עקב רשלנות ו/או חוסר זהירות ו/או הפרת חובה חקוקה מצידם של חיילי צה"ל, המתבטאים בין היתר במעשים ו/או במחדלים הבאים:

א. לא פיקחה ו/או לא פיקחה כראוי על מעשיהם ו/או מחדליהם של חיילי צה"ל הפועלים מטעמה, שלוחיה, ו/או פעלה בחוסר זהירות ולא שמה לב ו/או לא השגיחה על האנשים המסורים לאחריותה;

ב. לא דאגה להדריך ו/או להגדיר לשלוחיה את דבר חובתם בשמירה על זכויות האוכלוסייה האזרחית בגדה, לרבות שמירה על חייהם, שלמות גופם ורכושם של הפלסטינים ואיסור הפגיעה בזכויותיהם כאמור;

ג. הפקידה ביצוע פעולותיה בידי אנשים לא מיומנים ו/או לא מתאימים לתפקיד;

ד. לא הדריכה כיאות את שלוחיה בהגנה על זכויות אדם בסיסיות במהלך מילוי תפקידם ו/או לא נתנה הוראות בטיחות כלל ו/או במידה מספקת ו/או לא וידאה כי אנשים המסורים להדרכתה, ידעו או ישמרו עליהן;

ה. לא עשתה את כל שביכולתה ו/או כל שהיה עליה לעשות ו/או כל שנכון ו/או דרוש היה לעשות כדי למנוע את נזקיו של התובע, ו/או פעלה בקלות ראש ובחוסר זהירות ולא שמה לב ו/או לא השגיחה על האנשים המסורים לאחריותה;

ו. לא דאגה להבהיר ו/או להסביר ו/או להעביר לחיילי צה"ל הפועלים מטעמה, שלוחיה, הוראות ו/או הנחיות בנושא הריסת בתים והימנעות מפגיעה בבתים סמוכים;

ז. לא פעלה כפי שרשות אחראית, זהירה ונבונה היתה פועלת בנסיבות העניין כדי למנוע את ארוע ההריסה ונזקיו;

ח. צפתה או הייתה צריכה לצפות, שמחדליה יביאו לנזקיו של התובע;

ט. לא דאגה להנחות את החיילים כראוי בדבר החובה לאפשר פינוי חפצים מהבית המיועד להריסה ובדבר הימנעות מפגיעה סביבתית כתוצאה מהרס הבית.

נטל הראיה:

20. התובע יטען כי לא היתה לו ידיעה ו/או היכולת לדעת מה למעשה הנסיבות שגרמו להריסה ולנזק כמפורט בהמשך, וכי הנזק נגרם על ידי נכס ו/או דבר שלנתבעת היתה שליטה מלאה עליו, וכי נסיבות ההריסה שגרמה לנזק מתיישבות עם המסקנה כי הנתבעת ו/או מי מטעמה לא נקטה זהירות סבירה, יותר מאשר עם המסקנה שהיא נקטה זהירות סבירה.
21. על כן יטען התובע כי על הנתבעת נטל הראיה להוכיח ו/או להראות כי לא היתה לגבי ההריסה שהביאה לידי הנזק התרשלות שתחוב עליה.
22. בנוסף ולחילופין יטען התובע כי הנזק שנגרם לו נגרם על ידי דבר מסוכן אשר היה בבעלות ו/או בשליטת הנתבעת ו/או באחריות הנתבעת ו/או מי מהפועלים מטעמה ו/או שלוחיה.
23. על כן יטען התובע כי על הנתבעת הראיה להוכיח ו/או להראות כי לא היתה לגבי הדבר המסוכן התרשלות שתחוב עליה.

עוולה חוקתית:

24. התובע יטען כי הפגיעה ברכושו ובקניינו מהווה עוולה חוקתית ומקימה נגד הנתבעת זכות לפיצוי.

"אכן שאלה משפטית נכבדה היא, האם יש להכיר בזכותו של אזרח לסעד חוקתי עצמאי מקום בו נפגעה זכותו המעוגנת בחוק היסוד. בית המשפט המחוזי ענה על כך בחיוב. שאלה זו (ונגזרותיה) הועלתה מספר פעמים בפסיקה, אולם היא הותרה בגדר שאלה הצריכה עיון.

עם זאת מסתמנת בספרות המשפטית ובהערות אגב בפסיקה נטייה, לפיה במקום בו הופרה זכות חוקתית עשוי להינתן סעד חוקתי. בתזה כללית שהעלתה ד"ר דפנה ברק-ארז, הוצע, בין היתר, להכיר בזכותו של אזרח לפיצוי מקום בו פגעה הרשות שלא כדין בזכותו החוקתית (רי' ד' ברק-ארז, עוולות חוקתיות- הגנה כספית על הזכות החוקתית (תשנ"ד). אף פרופ' אהרן ברק נוטה, בספרו פרשנות במשפט - פרשנות חוקתית (תשנ"ד), להכיר בקיומה של עילת תביעה חוקתית עצמאית אף בהעדר חקיקה הקובעת תרופה להפרת זכות היסוד" (ההדגשה שלי, ש.ב.).

מתוך ע"א 9185/03 אסתר טננבוים ואח' נגד הוצאת עיתון הארץ בע"מ ואח', פ"ד נח (1), 359.

כתוצאה ממעשיה ו/או מחדליה של הנתבעת, המתוארים לעיל בכתב התביעה, נגרמו לתובע הנזקים המפורטים להלן:

נזק לתכולת הבית ולרכוש:

6,000 ש"ח	א. סט ספות מסוג תורקי משובח – 9 כורסאות
3,500 ש"ח	ב. סט ספות מסוג תורקי משובח- 5 כורסאות
16,000 ש"ח	ג. חדר שינה מסוג משובח
7,000 ש"ח	ד. מזנון איטלקי גדול
6,000 ש"ח	ה. מקרר מסוג L.G.
5,000 ש"ח	ו. כיריים ותנור
4,000 ש"ח	ז. טלוויזיה פיליפס 24 אינטש
3,500 ש"ח	ח. שולחן אוכל וכיסאות תואמים
8,000 ש"ח	ט. וילונות מסוג משובח
6,000 ש"ח	י. שטיחים מסוג משובח, משי תורקי וצמר
	יא. חדר שינה קומפלט של הילדים
6,000 ש"ח	כולל מיטות וארונות
3,600 ש"ח	יב. 2 תנורי גז לחימום
2,000 ש"ח	יג. כלי מטבח
	יד. מוצרי חשמל נוספים במטבח כולל
6,000 ש"ח	מיקרוגל מסוג L.G., מיקסר, סירי טפאל ועוד
9,000 ש"ח	טו. כלי זכוכית וכלי בית (לקישוט)
7,000 ש"ח	טז. כלי מיטה, שמיכות, סדינים ועוד
1,200 ש"ח	יז. ריסבר דיגיטל
3,000 ש"ח	יח. מכונת כביסה מסוג SIEMENS
2,000 ש"ח	יט. אופניים לילדים ומשחקים
5,000 ש"ח	כ. ספריה וספרים
3,000 ש"ח	כא. ביגוד
7,000 ש"ח	כב. מחשב + מדפסת

כג. שואב אבק מסוג פיליפס

2,000 ש"ח

סה"כ נזק לרכוש:

121,800 ₪

26. הפסד השתכרות: בשל הארוע ובשל הצורך בחיפוש אחר קורת גג אחרת, נעדר התובע 4 ימים מעבודתו ועל כן הפסיד סך של 352 דינר אשר הוא מבקש פיצוי בגינם.

אישור על היעדרות מעבודה מאוניברסיטת חברון מצורף כנספח א' לכתב התביעה.

27. פיצוי בגין עוולה חוקתית ועוגמת נפש: התובע ובני משפחתו סבלו במהלך הארוע וכתוצאה ממנו מעוגמת נפש רבה: לפתע מצאו עצמם ללא קורת גג, ללא מיטה ללון בה, ללא אוכל ואף ללא שמיכה להתכסות בה. עובר לארוע התחננה אשתו של התובע בפני מפקד הכוח הצבאי ליטול שמיכה לכיסוי ילדיה הקטינים שהוצאו ממיטתם בשנתם, אך הלה סירב בתוקף. לתובע ולאשתו אף אין בני משפחה בחברון אשר יכלו להיעזר בהם, ולכן יצאו מביתם בחוסר כל - הם נאלצו להפסיד כסף בגין תשלום שכ"ד שנתי עבור דירה חדשה ולרכוש ריהוט חדש. התובע הפסיד ימי עבודה ואשתו, שהיתה בתקופת בחינות באוניברסיטה, הפסידה מועדי בחינות רבים. גדול מכל זה היה כאבם נוכח מראה רכושם ההרוס והשבור, ונוכח מראה ביתם, אשר אך שעות ספורות לפני ההריסה היה בית שופע חיים ולאחר ההריסה הפך לחורבה. התובע מעמיד את זכותו לפיצוי בגין הפרת זכויותיו החוקתיות ועוגמת הנפש שנגרמה לו ולבני משפחתו כאמור על סך כולל של 30,000 ש"ח.

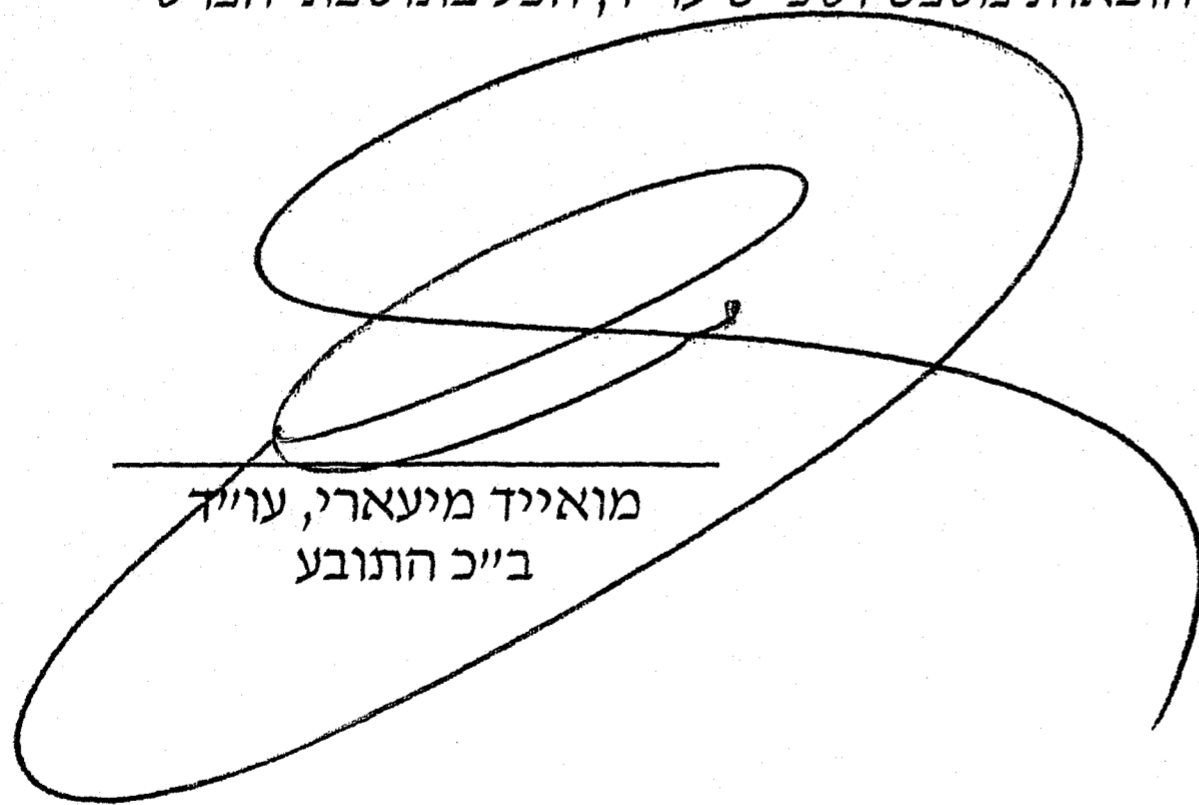
28. סה"כ הנזק לו טוען התובע הוא: 153,985.46 ש"ח.

כללי

29. לבית המשפט הנכבד הסמכות העניינית והמקומית לדון בתביעה זו.

30. לאור האמור, מתבקש בית המשפט הנכבד להזמין את הנתבעת לדין ולחייבה לפצות את התובע בגין הנזקים שנגרמו לו, בתוספת הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד, הכל בתוספת הפרשי ריבית והצמדה עד ליום התשלום בפועל.

מואייד מיעארי, עו"ד
בי"כ התובע

(ת.ש 27744)